

Életutak - Miként falunk legidősebb lakói megélték

Múltunk nem csak jelenünket, de jövőnket is meghatározza. Nem felejtkezhetünk el róla, ahogy a fa sem élhet gyökerek nélkül. Hiszen az, ha a sziklaszirten áll és csak egy gyökérrel kapaszkodik is, fent marad.

Írásom témája a múlt, **beszélgetőtársam Sopronkövesd legidősebb polgára: Fülöp Józsefné**, született Csigó Rozália (Sopronkövesd, 1917), egy sokat megélt asszony, 97 évnyi tapasztalattal, történelemmel, boldog pillanatokkal és nehézségekkel a háta mögött. Az I. világháború idején született és csodálkozva figyeli a mai kor rohanó fiataljait. Két gyermek édesanyja, négy gyermek nagymamája és hét dédunokával is büszkélkedhet.

Bemutakozom. Emlékszik rám, bár évek óta nem találkoztunk. Ámulatba ejtő részletek bukkannak elő. A régi időről kérdezem.

- Kedves Rozika néni! Nagyon szépen köszönöm a lehetőséget, hogy beszélgethetünk. Mesélne nekem a családjáról és a gyermekkoráról?

- Négy testvér közül a legfiatalabbként, másfél évesen veszítettem el édesanyámat. Apám a háborúban volt katona. Újranősült és mostohaanyánk viselte gondunkat. „Likas” lábossal játszottunk, rongybabát és kukoricából fosztás babát készítettünk magunknak. Hatévesen kezdtük az iskolát. Egy tanító volt és hat osztályt jártunk végig. A tanító annak idején felkereste a szüleimet, hogy járassanak felsőbb iskolába. Jól tanultam, minden órát szerettem. Ez volt az álmom, tanító lenni, de napszámba kellett mennem, hogy megélhessünk.

- Hol dolgozott Rozika néni?

- Az első hat osztály után én is a kötelező kétosztályos ismétlő iskolába jártam, Ez heti egy tanítási napot jelentett, csütörtökönként. Ekkor már a nagylócsi papnál szolgáltam, havi 20 pengőért. Ebédhez készültem, főztem, takarítottam, fát hordtam. A keresetemet, miként a többi lány is, stafírungra és ruhára költöttem. Másfél évet maradtam itt, majd hat évig jártam a csörgetőbe (téglagyár), nyers téglát pakolni, reggel hattól este hatig, 1 pengő 20 filléres napszámért. Gyalog mentünk akkortájt mindenfele. A csörgető után a TSZ-ben (termelőszövetkezetben) dolgoztam tagként, hosszú-hosszú évekig. Kapáltunk, gyomláltunk, egyeztünk, arattunk. 60 évesen lettem nyugdíjas.

- Milyen volt a lányok élete a 20. század elején?

- 16 éves fiatal lányként csatlakoztam a tollat és kukoricát fosztó, csuhéból cekkert pödrő és lábtörlőt varró, beszélgető és daloló asszonyokhoz. Emlékszem –mosolyog-, hogy a fiúk a házak előtti diófákra felmászva világítottak (már laposelemes villanylámpával) a hazafele igyekvő lányoknak, akik fosztás után a tehetősebb házaknál tejfölös túrót, máshol gyümölcsöt – barackot, szilvát - kaptak vacsorára köszönetképpen. A lányok sokat ripityomoztak. (Érdeklődve nézek, Rozika néni magyarázza.) Körben ültek, s a bemonó akinek a nevét mondta, annak azt kellett válaszolni, hogy „ripityom”. Aki nem reagált elég gyorsan, az kiesett a játékból. (Ezt én is szívesen kipróbálnám. - szerk.)

- Megkérdezhetem, hogyan ismerkedett meg férjével, Józsi bácsival?

- Józsiival egyszer húshagyó kedden ittuk meg a pertut, 18 éves koromban, és ezután még hat évig udvarolt nekem. Fiunk József 1941-ben, lányunk Irma 1947-ben született.

- Kisfiával a karján hogyan élte meg a II. világháborút?

- A házunkat 1945-ben egy napra elfoglalták az átvonuló orosz katonák, én a kisfiammal a szomszéd bunkerében bújtam el. Itt öszültem meg egy nap és egy éjjel alatt. Előtte vágunk disznót, a sóba forgatva teknőben hagyott húst elvitték az oroszok előtt áthaladó német katonák. A tyúkokat az oroszok lövöldözték, a marhákat elhajtották.

- Mesélne nekem egy-két érdekességet a régmúltból? Hogy ünnepeltek?

- A karácsonyfán dió volt, alatta cukorból főzött szaloncukor. Az ajándékként mindig valami hasznos dolgot kaptunk: sálat, sapkát, zoknit, harisnyát vagy cipőt. A téli öltözetet húsvétkor váltottuk tavaszira. Csizma nem volt, a cipőt újságpapírral tömtük ki, hogy ne fázzon a lábunk. Karácsonykor éjfél mise előtt a kanász és a kántor végigment a falun. A kanász trombitált, kocsit húzott, s azoktól, akiknek a disznóra vigyázott, bort kapott. A kántornak a ministrálók húzták a szekerét.

A „liszter” kötény volt az ünnepélyes és a „glott” a hétköznapi fekete kötény. A tarka kötény kartonból készült. Litánia után vettük fel a dindlit, ebbe mentünk táncolni is. Misére a legszebb ruhát és cipőt hordtuk.

készült 1975 körül